

TMMOB YASASI ÜZERİNE (2)

İsmaî! KÜLAKSIZOĞLUCI*
Jeoloji Yük. Müh.

6235 sayılı TMMGB'nin kuruluş yasaasının tümü üzerinde değişikliklere gidilmesinin sözkonusu olduğu ve çalışmaların sürdürüldüğü günlerden geçiyoruz,

Bu çalışmalara katkıda bulunmak amacıyla» "TMMOB Yasası Üzerine" adlı yazımızda» TMMOB yasaasını, tarihsel gelişim sürecinde uğratıldığı değişikliklerle birlikte irdelemiş, varılan sonuçlar ışığında yeni TMMOB YASASI'nın nasıl olması gerektiği sorusuna yanıtlar aramıştık.

Bu yazımızda İse, yeni TMMOB Yasasında mutlak surette korunmasını ve yeni olarak yasaya girmesini yararlı gördüğüm düzenlemelerle ilgili değerlendirmeler yeralacak.

Yeni TMMOB Yasası bağlamında, üzerinde önemle durulması ve öne çıkarılması gereken noktalan» gerekçeleriyle birlikte açıklamaya çalışalım.

1- TMMOB Yasasında '1954 kurgusu'nun temel olan, "TMMGB'nin YAPISAL BÜTÜNLÜĞÜ" mutlak surette korunmalıdır.

Bu durumu açıklayabilmek için TMMOB Kuruluş yasaasının» anılan belirlemeyle ilgili gerekçelerine bakmak aydınlatıcı olacaktır.

ÖZETLENİRSE, TMMOB :

- Dünyadaki bilimsel ve teknolojik gelişmelerin ülkeye aktarılması
- Çağdaş Dünyanın mühen-

dislik ve mimarlık alanlarında yarattığı yeniliklerin ülke koşullarına uyarlanması,

- Madencilik sektöründen, Kentleşmeye kadar uzanan ve ülke kalkınmasının temeli olan alanlarda üretilen Mühendislik-Mimarlık hizmetlerinde verimliliği sağlayıcı ve disipline edici düzenlemelerin gerçekleştirilmesi AMAÇLARIYLA KÜRÜL* MÜŞTÜR.

Bu amaçlara ulaşabilmesi için YASA'nın gerekçeleri arasında yaralan ve günümüz koşullarında daha da geçerlilik kazanan belirlemeler, özenle yeniden değerlendirilmelidir.

ÖRNEKLENİRSE, Yasa tüm MÜHENDİS ve MİMARLARIN kendi mesleki faaliyetlerini denetleyecek ve bunun ülke yararına düzenlenmesini sağlayacak bir ÇATI ALTINDA ÖRGÜTLENMESİNİ öngörmüş, değişik uzmanlık kollarında yeralan MÜHENDİS ve MİMARLARIN, uzmanlıkları alanında meslek kurallarına uygun olarak çalışmaları, İŞBİRLİĞİ yapmalarını Ülke çıkarılarının gereği saymış, bu konulardaki BÜYÜK SORUNLARIN ANCAK, MÜHENDİS ve MİMARLARIN geniş ölçüde DÜŞÜNSEL ve FİZİKİ İŞBİRLİĞİ ile çözümlenebileceğini vurgulamış ve bu amaçlarla da TMMOB'nin kuruluşunu sağlamıştır.

TMMOB'nin kuruluş amaçlarına kaynaklık eden gerekçelerin, bilimsel ve teknolojik gelişmelerin biçimlediği günümüz

gerçeklerine ve gereksinimlerine göre geçerli olup olmadıkları sorusunun yanıtı çok önemli ve belirleyicidir, hatta yönlendiricidir. Çünkü bu sorunun yanıtı ÖLÜMLÜ İSE, yani açıklanan gerekçeler günümüz koşullarında geçer iniklerini koruyorlarsa, bu gerekçelerin karşılığı olan örgütlenme kurgusu ve tüm düzenlemeler, YASADA YERALMALIDIR,

Bu saptama ışığında, mühendis-mimarlık hizmetlerinin üretim sürecine, günümüze kadar yeni katılan mühendislik disiplinlerinin sayısında, IQSO'fi yıllara göre adeta bir patlamayı andırır artışlar olduğu, kolaylıkla farkedilen bir olgudur.

Bu olguya bağlı olarak, karşılanması zorunlu çok önemli gereklilikler ve zorunluluklar ortaya çıkmış bulunmaktadır,

EM BAŞTA,

- Mühendislik-Mimarlık hizmetlerinin üretim sürecine katılan ve katılması olası yeni disiplinlerin, ayırimsız tümünün, BİRBİRİNİ REDDEDEN değil, TAMAMLAYAN, sürekli İLETİŞİM ve ETKİLEŞİMİ sağlamaya dönük bir anlayış temelinde BİRARADALIKLARININ korunması,..,

- Süreçte yeralan tüm mühendislik-mimarlık disiplinleri arasındaki zorunlu UYUM, İŞBİRLİĞİ ve EŞGÜDÜM'ün sağlanması,.., belirtilebilir.

Belirtilen bu zorunlulukların karşılanabilmesi için, Mühendislik ve Mimarlık hizmetlerinin ÜRETİM SÜRECİNİN, tüm

* TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası Eski Başkanı
TMMOB Eski İl Başkanı
TMMOB Eski Genel Sekreteri

mühendislik disiplinlerinin yer aldığı bir BÜTÜN OLARAK kavranması başkoşuldur.

Sürecin bütün olarak kavranması GEREĞİ, aslında mühendislik-mimarlık hizmetlerinin, uluslararası düzlemlerde de olduğu gibi, ulusal düzlemde de BİRLİĞİNİM sağlanabilmesinin KOŞULUDUR ve Ülke yararına dır. Çünkü, günümüzde* bilim ve teknolojiye yaşanan gelişmeler başdöndürücü bir hızla olmakta, ülkeler arası rekabet kıyasıya bir savaşıma dönüşmüş bulunmaktadır. Ülkemizin bu savaşıma güçlü olarak katılabilmesi, mühendislik ve mimarlık hizmetlerinin, ayırimsız tümünün bir arada alığını sağlamış bir üretim sürecinde olmasıdır.

Ötey andan, mühendislik* mimarlık alanlarındaki hizmetlerin üretim sürecinin, BÜTÜN OLARAK KAVRANMASI GEREĞİ, tüm mühendis ve mimarların BİR ÇATI ALTINDA TOP* LANMALARINI zorunlu kılmak* tadır.

İfte Bü ZORUNLULUĞUN, günümüzde daha da önem kazanmış olan KARŞILIĞI, TMMOB'nin, 1954'de öngörölmüş KÜRĞÜSÜ ve Bü KÜRÜNÜN, TÜM MÜHENDİS ve MİMARLARI AYNI ÇATI AL* TINDA TOPLAYAN, ÖRGÜTÜN YAPISAL BÜTÜNLÜĞÜDÜR. Yeni TMMOB yasasında da mutlak surette korunması, duyarlılık gösterilerek pekiştirilmesi gereken BİRLİĞİN YAPISAL BÜTÜNLÜĞÜDÜR,

11- TMMOB Genel Kurulu'na katılımda ÇOĞULCULUK- DEMOKRATİK* LİK, Yönetim Kurulunda MESLEKİ TEMSİLİYET ESASI, YENİ YASADA DA KARŞILIK BULMALIDIR.

TMMOB'nde son yılların sıkça gündemde tutulan tartışma konularından biri de, Odaların üye sayıları oranında, TMMOB yönetim organlarında temsil edilemedikleri, bu yüzden de temsiliyetin DEMOKRATİK olmadığı yolundaki görüşlerdir.

Bu konuda en çarpıcı örnek, üye sayısı 40.0004 aşmış bir Oda ile üye sayısı henüz 500'e vara-

mamış bir Odanın, TMMOB Yönetim Kurulunda BİRER ÜYE İLE EŞİT SAYIDA temsil edilmeleri, ayrıca Üye sayıları 40,000 ve 5000 olan iki Odanın, TMMOB Oene! Kuruluna EŞİT SAYIDA DELEGE İLE katılmalarıdır.

İlk bakışta gerçekten antidemokratik bir temsiliyet biçimini sergiler gözükken bu olgunun, TMMOB'nin bir Meslek Kuruluşu olmasının karşılanması zorunlu gereklilikleri bağlamında biçimlendiği kuşkusuzdur.

Çünkü TMMOB Yönetim Kurulu, Odaların üye sayılarına göre değil, Oda sayısına göre oluşturulan ve Odalaşmış tüm Mühendislik-Mimarlık dallarının MESLEKİ TEMSİLİNİ sağlayan bir organdır.

Bir başka deyişle, TMMOB, MESLEK DİSİPLİNLERİNİN, MERKEZ YÖNETİM ORGANI DÜZEYİNDE, TEMSİLİYETİNİ ESAS ALAN BİR ÖRGÜTTÜR,

Aslında burada gözetilmesi önemli, demokratik İşleyiş açısından değerlendirilmesi ve üzerinde özenle durulması gereken başka bir husus bulunmaktadır.

Odalarıyla bütünleşmiş bir yapının adı olan TMMOB'nin Yönetim Kurulunda Odaların Mesleki temsiliyetini belirleyen SÜRECİN OLUŞMA BİÇİMİNİN DEMOKRATİK BİR İŞLEYİŞİN SONÜCÜ ÖLÜP, OLMADIĞINI İRDELEMEK sonderece önemlidir. Öncelikle, SON AŞAMASI TMMOB YÖNETİM KURULUÇTUNUN OLUŞMASIYLA BİÇİMLENEN BÜ SÜRECİN TÜMÜNE BAKMAK GEREKMEKTEDİR. İlk halkası Odaların ilçe* ll ve Bölge Temsilciliklerinin seçimi ve Şubeler Genel Kurullarının, ayırimsız tüm Üyelerin özgür iradesiyle katılımlarına açık olarak başlayan ve yine Odaların merkez genel Kurullarıyla süren BÜ SÜREÇ, her aşaması demokratik katılım ve İşleyişle belirlenen DEMOKRATİK BİR SÜREÇTİR, TMMOB Genel Kurulu da, bu demokratik SÜRECİN ÜZERİNE OTURAN ve ONU TAMAMLAYAN SON HALKA (AŞAMA) niteliğindedir.

Bir sürecin kendisini oluşturan aşamaların, demokratik işleyişle biçimlenmesi, bu süreci demokratik kılan etkenlerin en önemli olanıdır. Sürecin Önceki aşamaları ne kadar demokratikse, bu aşamaların biçimlenerek belirlediği, izleyen sonraki aşamalar da o kadar demokratik olacaktır.

Bu nedenle, her aşaması demokratik bir İşleyişle biçimlenmiş DEMOKRATİK BİR SÜRECİN BELİRLEDİĞİ, TMMOB Genel Kurulu da, getireceği TÜM SONUÇLARIYLA BİRLİKTE "demokratik" bir oluşumun adı olarak görülmeli, değerlendirilmelidir,

Bilindiği gibi, Odaların TMMOB Genel Kurulu'na katacağı Delege sayısına üst sınır getirilerek, bu sayı en fazla 100 delege olarak belirlenmiştir.

Burada, bu durumun, Odaların Üye sayıları oranında Genel Kurul'da temsil edilmelerini önlediği., bu nedenle de, sınırlamanın antidemokratik olduğu ileri sürülebilir. Ancak, Odaların Üye sayılarının%5'i oranında, (üst sınır koymadan) TMMOB Genel Kurulu'na katılmalarını öngören 1954 yasasının, bugünün koşullarında ortaya çıkacağı TABLOYA bakmak kanımca zorunludur ve çok önemlidir.

Bu tablo'dan, TMMOB Genel Kurulu'na yeni kurulan Odalar (Çevre ve Tekstil) da dahil olmak üzere, 21 Odanın katacağı Delege sayısının yaklaşık 8300'e ulaşacağı anlaşılmaktadır. Bu durumda İlginç ve düşündürücü olan, TMMOB Genel Kurulunda, üç Odanın, salt çoğunluğu (4160) elde ediyor olmalarıdır, 21 Odanın temsil edildiği Birlik Genel Kurulu'nu, 18 Oda'ya karşılık, 3 Oda'nın İnsiyatifine sokacak olan düzenlemeler, (Odaların üye sayılan oranında temsiline olanak veriyor olsa bile) , ne kadar demokratik olacaktır?

Oysa 1959 yılında Birlik yasasında yapılan değişiklikle, Genel Kurulda çoğunluğu sağlayabilecek Oda sayısı ÜÇ'den, SEKİZ'e yükselmiş, 1980 sonrası bu sayı YEDPYe İnmıştır.

Delege sayısına Ü3TSINIR konulması, açıkça görüldüğü gibi, Birlik Genel Kurulunda salt çoğunluğa ulaşabilecek Oda sayısını çoğaltmakta, bu yönüyle de çağdaş demokrasilerde önem taşıyan ÇOĞULCULUK ih kesine uygunluk göstermektedir*

Kanımca, Birlik Genel Kurulunu, birkaç Odanın insayatifine sokacak düzenlemelerden kaçınılmalı, sadece SAYISAL ÇGK-LÜK*PARAŞAL GÜÇ, demokratik TEMSİÜYETİN esasları olarak görülmemelidir,

unutulmamalıdır ki, mühendislik-mîmarlık alanlarında bilimsel ve teknolojik gerçek ve gerekliliklerin ortaya çıkardığı, AZINLIK OLARAK DOĞAN, YEMİ»TAZE mühendislik disiplinlerinin, GELİŞEBİLECEKLERİ ORTAM, AZINLIK HAKLARINI ÇÖĞÜN* LÜQA FEDA ETMEYEN, ÇOĞULCULUĞA-ÇOK SESLİLİĞE olanak hazırlayan ve veren ortamdır.

Bu tür ORTAMLARI oluşturmayı amaçlayan ve sağlayan SİSTEMLERİN, çağdaş demokrasiye daha çok yaklaşacaklarına ve yaklaştıklarına ise HİÇ KÜŞKÜ YOKTUR.

111- YENİ YASADA, TMMOB YÜKSEK UZMANLAR KÜRÜLÜ BİRLİK YÖNETİM ORGANLARI ARASINDA YERALMALIDIR,

Birliğin Kuruluş amacıyla ilgili olan, "BÜTÜN MÜHENDİS VE MİMARLARI İHTİSAS KOLLARINA AYIRMAK ve HER KOL İÇİN BİR ODA KURULMASINA KARAR VERMEK" yolundaki düzenleme, hiç değişikliğe uğramadan günümüze kadar gelen yasa maddelerinden biridir. Burada üzerinde önemle durulması gereken nokta, Mühendis ve Mimarların ihtisas kollarına ayrılması görevidir. Bu görevin İrdelenerek, tanımlanmasında kanımca zorunluluk vardır, Çünkü Mühendislik-Mîmarlık alanlarında ihtisas kollarına ayrılma olgusu, bilim ve teknolojikteki gelişmelerle gelen ayrışma sonucu kendini gösteren, gereklilikleri üniversite eğitimi sürecinde yüksek öğretim kurumlarının

karşılanan bir olgudur.

Bu durumda, Mühendis ve mimarların değil, Mühendislik ve Mimarlık alanlarının İhtisas kollarına ayrılmasından sözedilebilir. Çünkü, Mühendis Mimar, ihtisas kolu belirlenmiş bir mesleğin mensubudur ve bu aşamada yapılması sözkonusu edilebilecek iş, ihtisas kolunun belirlenmesi değil, ilgili ihtisas kolu için ODA KÜRÜLMASI'na ilişkin sürecin işletilmesidir, TMMOB' nin kurulduğundan bu yana yapmaya çalıştığı görev de budur, Ancak asıl yapılması gereken, Mühendislik-Mimarlık alanlarında yeni uzmanlık kollarıyla kendini gösteren AYRIŞMANIN, MESLEKLEŞME SÜRECİYLE OLAN İLİŞKİSİNİN gözden kaçırılmadan, her iki olgunun birarada kavranabilmesi, değerlendirilbilmesidir. Çünkü, ihtisaslaşmanın getirdiği AYRIŞMA ile MESLEKLEŞME olguları çok sıkı bir etkileşim içindedirler. Özellikle MESLEKLEŞME sürecinin sağlıklı bir temel üzerinde gelişebilmesi, AYRIŞMA sürecinin belirlenmiş ve gelişme biçimiyle çok yakından ilişkilidir. Bilimsel ve teknik gerekliliklerin ve ülke gerçeklerinin karşılanması yerine tamamen yapay denebilecek etkenlerin belirlediği bir AYRIŞMA SÜRECİ (İhtisas kollarına ayrılma), MESLEKLEŞME SÜRECİNİN GELİŞMESİNİ çok olumsuz etkilemekte, ihtisaslar arası çok ciddi, çözümü güç sorunlara yolaçmaktadır.

Günümüzde, TMMOB'nin karşılaştığı sorunlar arasında bu türden olanlar çok önemli bir yer tutmaktadır.

Bu nedenlerle, TMMOB'nin Mühendislik-Mîmarlık alanlarında ihtisas kollarının ayrılmasında etkili olması, AYRIŞMA SÜRECİNE KATILARAK, BELİRLEYİCİ BİR ROL OYNAMASI zorunlu hale gelmiştir.

Mühendislik ve Mimarlık alanlarında ihtisasların kollarına ayrılması olgusunu, AYRIŞMA SÜRECİNİ, tamamen bilimin ve tekniğin somut gereklilikleri ile Ülke gerçeklerini karşılayacak biçimde belirleyecek niteliklere sahip kurumların başında

TMMOB gelmektedir,

Aslında kuruluş yasası, TMMOB'ne bu görevi vermiş, kanımca yasa maddesinin, amaca uygun düşmeyen, eksik biçimde ifade edilmiş olması nedeniyle, günümüze kadar bu görev, üniversiteler tarafından, TMMOB'nin katılımı olmaksızın yerine getirilmiştir. Böylece, ihtisasların ayrılması sürecine katılmayan TMMOB, dışında bırakıldığı sürecin MESLEKLEŞME sürecine taşıdığı ağır, kendi örgütsel yapısının bütünlüğü açısından da sıkıntı yaratan ciddi sorunlarla boğuşmak zorunluluğunu duymuştur.

İşte şimdi yapılması gereken, açıklanan bu eksikliğin giderilmesi ve TMMOB'nin, ihtisasların ayrılması sürecine etkin katılımını sağlayacak yasal düzenlemenin, yasada yerini almasının gerçekleştirilmesidir, TMMOB'nin, mühendislik mimarlık alanlarında ihtisas kollarına ayrılma sürecine ETKİN BİÇİMDE KATILMAK, ihtisaslar arası yetki ve sorumlulukların belirlenmesi ve anlaşmazlıkların giderilmesi görevlerini yerine getirebilmesi İçin yeni bir yönetsel organa gereksinim duyacağı hatta bu gereksinimi çoktandır duymakta olduğu kanısını taşıyorum,

TMMOB içinde yeralan her meslek disiplininin yetkin bir uzman üyeye katılması sağlanmalı, TMMOB YÜKSEK ONUR KÜRÜLÜ gibi, BİRLİK YÜKSEK UZMANLAR KÜRÜLÜ'nün, her ODA'DA ALT ORGANLARI, MESLEK İÇİ UZMANLIK KÜRÜLÜ adıyla oluşturulmalıdır.

Sonuç olarak, TMMOB yasasında, öne çıkarılması gereken ve gerekçeleriyle açıklanmaya çalışılan noktaların üzerinde DUYARLILIKLA DURULMASI hiç kuşkusuz, sadece mühendis-mîmar varlığımızın yararına değil, ülkemizin bilimsel ve teknolojik gelişmelere yetişebilmesi, katılabilmesi, dolayısıyla kalkınması açısından da büyük önem taşımaktadır.

Bunu görmek, kavramak da bizim görevimiz,,...H